

Programma van maatregelen Antwerpen – Tijnl Uilenspiegellaan

Natasja Reynolds

Temse
2019

Gemotiveerd advies

Er werd een bureauonderzoek (projectcode: 2017J184) uitgevoerd, dat aangeeft dat er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer nodig geacht wordt in het kader van de geplande vergunningsaanvraag.

Uit het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt dat het terrein in het verleden ca. 5 m opgehoogd werd. Dit betekent dat het grootste deel van de geplande werken het oorspronkelijke maaiveldniveau niet zal verstoren.

Enkel de paalfunderingen zullen mogelijk wel een verstoring van het oorspronkelijke bodemarchief veroorzaken. Omdat op dit moment niet duidelijk is wat de diameter, de spreiding en de diepte van de paalfunderingen is, moeten we er van uitgaan dat de paalfunderingen een negatieve impact op het oorspronkelijk bodemarchief zullen hebben.

Binnen het onderzoeksgebied zijn voornamelijk resten van vestingwerken te verwachten, die gerelateerd zijn aan de Redoute van Kallo die vlakbij het onderzoeksgebied aangelegd werd. De aard van de verwachte vestingwerken betreft een gracht. We weten dat er wellicht ook een wal aanwezig was ter hoogte van het onderzoeksgebied, maar de kans bestaat dat het een aarden wal betreft, die gebruikt werd om de gracht terug te dempen. De kans dat resten van de wal nog aanwezig zijn op het terrein is klein, maar is op dit moment niet uit te sluiten. Het is onduidelijk of er binnen het onderzoeksgebied muurresten te verwachten zijn die gerelateerd zijn aan de vesting.

Om deze onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig. De enige onderzoeksmethode die hierop een antwoord kan geven, is een proefsleuvenonderzoek. Een landschappelijk booronderzoek kan onvoldoende de gestelde onderzoeksvragen beantwoorden. Ook geofysisch onderzoek en veldkartering zullen geen antwoorden kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Een proefsleuvenonderzoek is dus de enige onderzoeksmethode die tot kenniswinst kan leiden, omdat deze onderzoeksmethode voldoende ruimtelijk inzicht biedt. Er dienen echter vragen gesteld te worden bij de uitvoerbaarheid van een proefsleuvenonderzoek op het terrein. Gezien de aanwezigheid van een dik pakket opgebrachte grond zou er een erg grote en diepe put gemaakt moeten worden om een proefsleuvenonderzoek op een veilige manier uit te kunnen voeren. Om tot kenniswinst te kunnen leiden, moet de proefsleuf voldoende breed zijn. Dit is minstens 4 m breed. Per meter die verdiept wordt, dient de wand van de proefput 1 m in de breedte te vertragen, om in veilige omstandigheden te kunnen werken. Dit betekent dat een proefsleuf die op een diepte van 5 m onder het maaiveld 4 m breed moet zijn, ter hoogte van het maaiveld 12 m breed is. Als we voor het perceel uitgaan van één proefsleuf met een noordnoordoost-zuidzuidwest oriëntatie en een lengte van 130 m, dan komen we op een volume van 5200 m³ dat uitgegraven moet worden om een proefsleuf van 4 m breed op 5 m diepte aan te leggen. En dan dient er nog een doorsnede gemaakt te worden op de vestgracht als die aangetroffen wordt...

Daarnaast brengt de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek ook hoge kosten en problemen naar stabiliteit in het kader van de verdere bouwwerken op het terrein met zich mee. De meeste bouwblokken kennen slechts een verstoringdiepte tot 1,50 m onder het maaiveld. Enkel blok C (één van vijf bouwblokken), wordt gedeeltelijk onderkelderd tot op 3,20 m onder het maaiveld.

Daarbij komt ook dat de verstoring die veroorzaakt wordt door het archeologisch onderzoek niet in verhouding staat tot de verstoring die veroorzaakt wordt door de geplande werken, aangezien enkel de paalfunderingen het archeologisch niveau plaatselijk zullen verstoren. Gezien de verwachte archeologische resten op het terrein kunnen we stellen dat – ook al wordt het archeologisch niveau

plaatselijk verstoord door de paalfunderingen – het archeologisch bodemarchief voldoende bewaard zal blijven om in de toekomst nog onderzoek naar de vestingwerken uit te kunnen voeren, in geval er ooit nieuwe bouwplannen voor het terrein zijn.

Op basis van al deze afwegingen komen we tot het besluit dat de kosten en de risico's naar veiligheid en stabiliteit voor de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek niet in verhouding staan tot de beperkte verstoring van het bodemarchief die de paalfunderingen zullen veroorzaken en ook de eerder beperkte kenniswinst die we kunnen behalen ten opzichte van de informatie die we reeds vergaard hebben in het kader van het bureauonderzoek. Daarom worden in het kader van de geplande werken binnen het onderzoeksgebied geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

Omwille van de afwezigheid van potentieel op kennisvermeerdering worden de punten 7° en 8° van de Code van Goede Praktijk 12.5.1.3 niet uitgewerkt.

Naar aanleiding van het uitgevoerde archeologische vooronderzoek zijn geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt.